

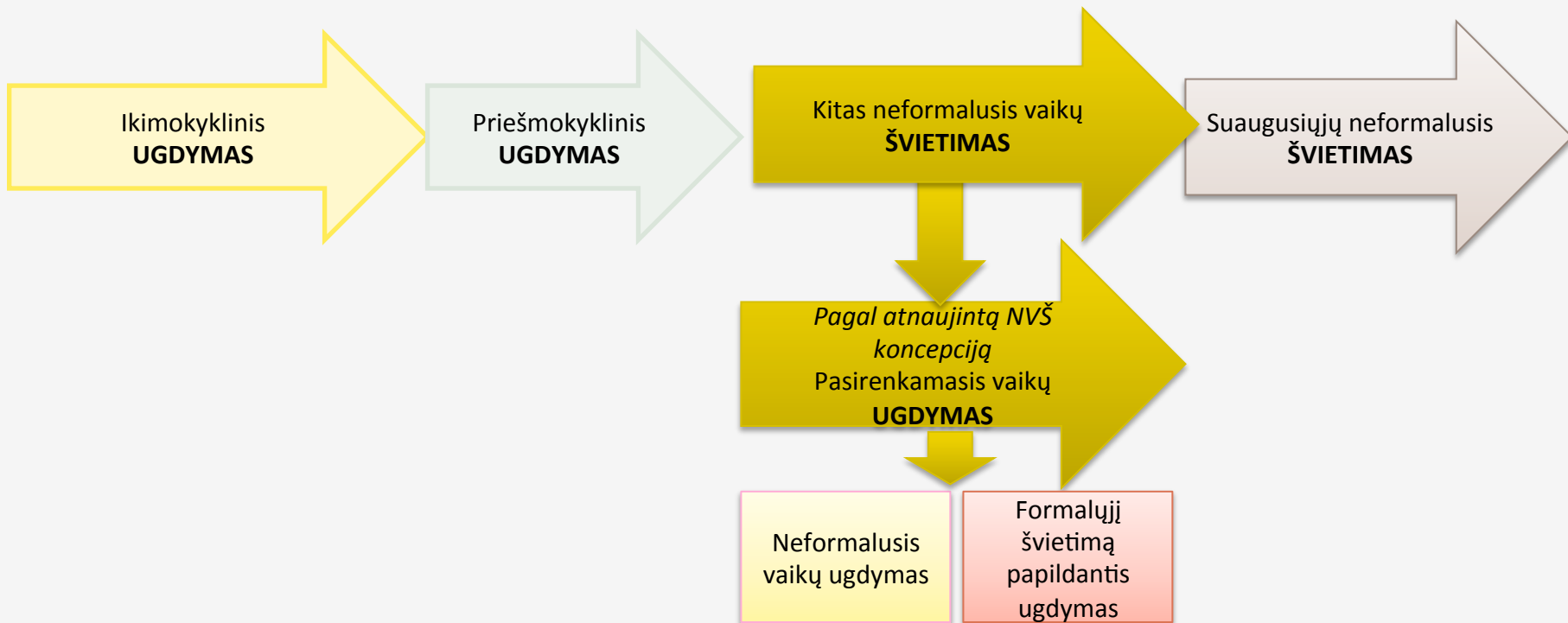
Neformaliojo vaikų švietimo aktualijos ir kaitos kryptys

**2013 m. gruodžio 11 d.
Vilnius**

Neformalusis švietimas

švietimas pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas, išskyrus formaliojo švietimo programas.

Ugdymas - dvasinių, intelektinių, fizinių asmens galių auginimas bendraujant ir mokant.

Pasirenkamojo vaikų ugdymo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais

formalųjį švietimą papildančio ugdymo paskirtis – pagal ilgalaikes programas sistemiškai plėsti tam tikros srities žinias, stiprinti gebėjimus ir įgūdžius ir suteikti asmeniui papildomas dalykines kompetencijas.

neformaliojo vaikų ugdymo paskirtis – ugdyti vaiko gyvenimo įgūdžius, asmenines, socialines kompetencijas.

Neformaliojo vaikų švietimo reglamentavimas

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (*įstatymo pakeitimas 2011 m. kovo 17 d.*)

15 straipsnis. Kitas neformalusis vaikų švietimas

1. **Neformaliojo vaikų švietimo paskirtis** – tenkinti mokinių pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais; formalųjį švietimą papildančio ugdymo paskirtis – pagal ilgalaikes programas sistemiškai plėsti tam tikros srities žinias, stiprinti gebėjimus ir įgūdžius ir suteikti asmeniui papildomas dalykines kompetencijas.

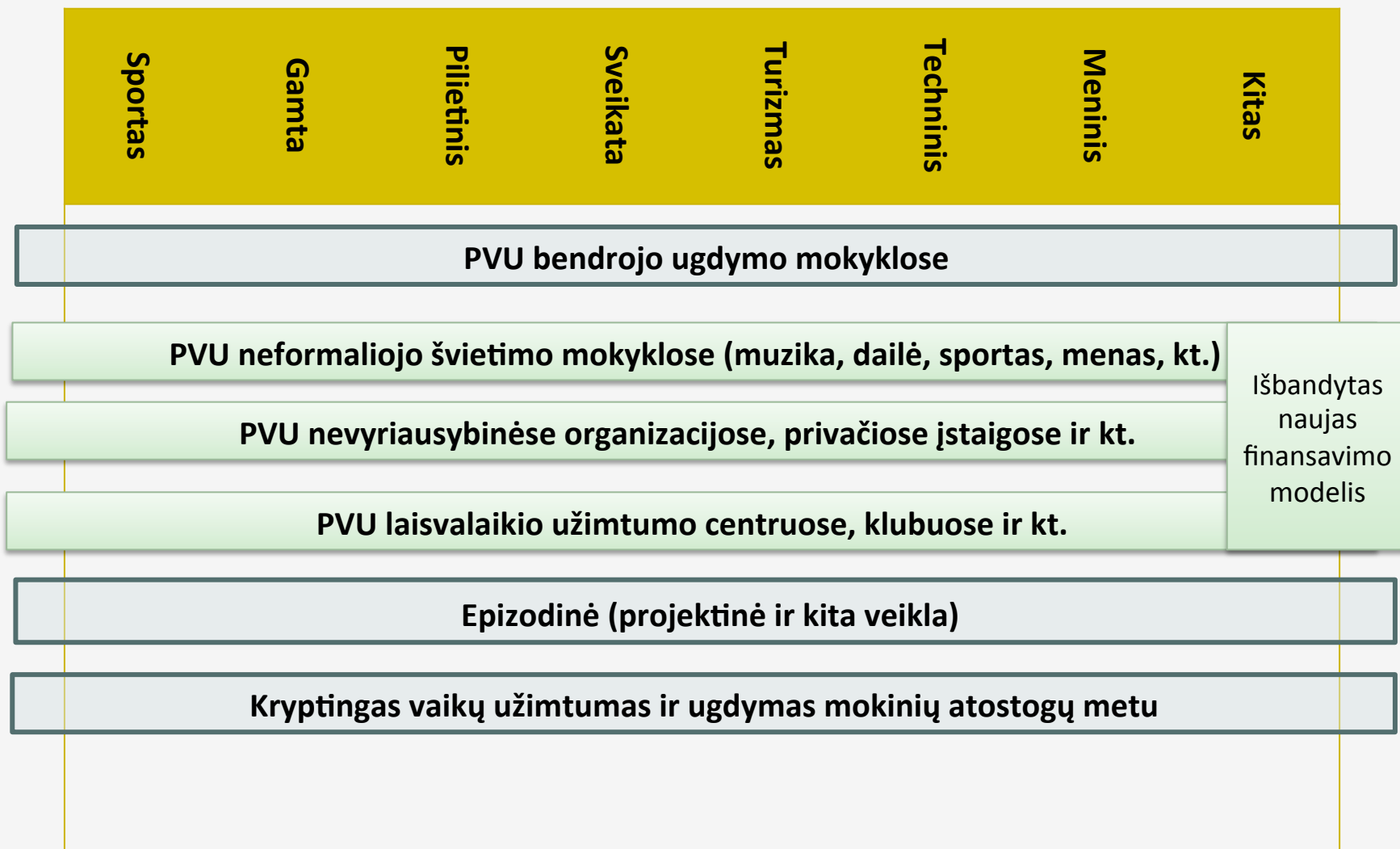
2. Neformaliojo vaikų švietimo programas vykdo neformaliojo vaikų švietimo ir kitos švietimo įstaigos, laisvieji mokytojai, kiti švietimo teikėjai. **Neformaliajam vaikų švietimui priskiriamas taip pat ir formalųjį švietimą papildantis ugdymas**, kurį vykdo muzikos, dailės, menų ir sporto mokyklos. Bendruosius iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamų neformaliojo švietimo programų kriterijus nustato švietimo ir mokslo ministerija.

Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija

LR Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio mėn. 30 d. įsak. Nr. ISAK-2695 redakcija 2012 m. kovo mėn. 29 d. įsak. Nr.V-554

Kt.

Pasirenkamojo vaikų ugdymo (PVU) sritys ir praktinis įgyvendinimas

Pasirenkamojo vaikų ugdymo (PVU) finansavimo modelio tobulinimo prielaidos

Remiantis duomenimis iš ESTEP atlikto išankstinio Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos atnaujinimo vertinimo ir mokslo studijos „Neformalusis švietimas Lietuvoje. Faktai, interesai, vertinimai.“

- **Formaliojo ugdymo sistema viena pati nėra pajėgi prisitaikyti** prie besikeičiančių technologinių, socialinių ir ekonominių šalies ir Europos pokyčių.
- **Nepakankamas vaikų dalyvavimas PVU veiklose** (tik apie 20 proc. nuo visų šalies vaikų įtraukiama į veiklas).
- **Lietuvoje nesudaromos sąlygos didinti PVU prieinamumą ir veiklų įvairovę:**
  - dabartinis PVU plėtros kelias yra brangus, valstybės ir savivaldybės lėšos nėra panaudojamos efektyviausiu būdu;
    - privatūs PVU teikėjai veikia nevienodomis sąlygomis lyginant su valstybės ir savivaldybės finansuojamomis PVU įstaigomis;
  - tarp savivaldybių fiksuojami dideli PVU finansavimo netolygumai (iki 10 kartų).
- **Savivaldybės nėra pajėgios savarankiškai užtikrinti sparčios PVU plėtros.**
- **Nėra sisteminio PVU naudos vertinimo.** Dažnai matuojami tik išoriniai rezultatai (koncertai, diplomai, prizinės vietos ir pan.) ir skatinamas tik gabių vaikų ugdymas.

Pasirenkamojo vaikų ugdymo (PVU) kaitos kryptys

Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija

LR Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio mėn. 30 d. įsak. Nr. ISAK-2695 redakcija 2012 m. kovo mėn. 29 d. įsak. Nr.V-554

Švietimo terminai	⇒	Pasirenkamasis vaikų ugdymas
Išskiriamos programos	⇒	Neformaliojo ugdymo Formalųjį švietimą papildančio ugdymo
Pasirenkamojo vaikų ugdymo principai	⇒	Įtraukiami 3 nauji labai svarbūs ugdymui principai: patirties, ugdymosi grupėje ir pozityvumo.
Keičiamas finansavimo principas	⇒	Pinigai paskui vaiką
Kuriama PVU IT sistema	⇒	Sąsajos tarp bendrų švietimo registrų IT taikomos administravime

Pasirenkamojo vaikų ugdymo principai

savanoriškumo – vaikai laisvai renkasi švietimo teikėją ir jo siūlomas veiklas;

prieinamumo – veiklos ir metodai yra prieinami visiems vaikams pagal amžių, išsilavinimą, turimą patirtį nepriklausomai nuo jų socialinės padėties;

individualizavimo – ugdymas individualizuojamas pagal kiekvienam vaikui reikalingą kompetenciją, atsižvelgiant į jo asmenybę, galimybes, poreikius ir pasiekimus;

aktualumo – veiklos, skirtos socialinėms, kultūrinėms, asmeninėms, edukacinėms, profesinėms ir kitoms kompetencijoms ugdyti;

demokratiškumo – mokytojai, tėvai ir vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) proceso kūrėjai, kartu identifikuoja ugdymosi poreikius;

patirties – ugdymas yra grindžiamas patyrimu ir jo refleksija;

ugdymosi grupėje – mokomasi spręsti tarpasmeninius santykius, priimti bendrus sprendimus, dalytis darbais ir atsakomybėmis;

pozityvumo – ugdymosi procese kuriamos teigiamos emocijos, sudaromos sąlygos gerai vaiko savijautai.

PVU finansavimo modelio sukūrimas ir išbandymas savivaldybėse.

ĮŽVALGOS

- Naujasis finansavimo modelis leidžia įtraukti daugiau vaikų, didinant prieinamumą tiek geografiškai, tiek išplėtojus pasiūlą, jos įvairovę;
- Kai kurios savivaldybės JAU DABAR pasirengusios perimti ir taikyti atskirus išbandomo finansavimo modelio elementus (pvz., programų rengimas, akreditavimas, stebėsenos elementai ir pan.);
- Savivaldybės YPATINGAI suinteresuotos nacionaline informacine sistema, leidžiančia:
  - vykdyti PVU veiklose dalyvaujančių vaikų apskaitą,
  - vykdyti PVU būklės stebėseną,
  - palengvinti PVU administravimą,
  - padėti vaikams ir tėvams pasirinkti kokybiškas PVU programas,
  - kt.
- Naujasis finansavimo modelis leidžia išvengti vaiko teisių pažeidimų administruojant PVU ir užtikrinant lygias galimybes (pvz. vaikas gyvena vienoje savivaldybėje, o veiklas lankytų kitoje, tarp miesto ir kaimo, berniukų ir mergaičių ir pan.)
- Pasiekti rezultatai rodo, kad naujas finansavimo modelis pasiteisino ir jo įtvirtinimui savivaldybėse yra BŪTINAS VALSTYBINIO LYGMENS PALAIKYMAS.

Su PVU susijusios valstybinių dokumentų nuostatos

- **LR Vyriausybės 2012-2016 m. programos 140, 141, 144, 154, 161, 163, 169, 172, 179, 180, 181, 182, 240, 284, 285, 288, 289, 290, 293, 298, 301 punktuose** ypatingas dėmesys skiriamas neformaliajam vaikų ir jaunimo švietimui (užimtumui, gabių vaikų ugdymui ir pan.) kultūros, sporto, sveikatos, švietimo srityse.
Taikant naują finansavimo modelį būtų įgyvendinamos minėtų punktų nuostatos.
- **LR Vyriausybės programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių sąraše 109 punkte** numatyta patvirtinti neformaliojo vaikų švietimo **finansavimo tobulinimo veiksmų planą** ir jį įgyvendinti (2013 metų III ketvirtis – patvirtinimas; 2014–2016 metai – įgyvendinimas).
- **Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos projekte** vienas iš keturių tikslų yra užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį suteikti mokiniam, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius.

Su pasirenkamuoju vaikų ugdymu susijusios valstybinių dokumentų nuostatos (1)

Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos projektas

Pagrindinis strateginis tikslas – paversti Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį.

Vienas iš keturių tikslų yra užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius.

Tikslui pasiekti numatomos veiklos kryptys (uždaviniai):

- Plėsti besimokančiųjų pasirinkimo galimybes ir didinti prieinamumą per švietimo įstaigų finansavimo modelį „pinigai paskui besimokantįjį“...
- Turtinti mokymosi, praktinio taikymo aplinką, **plėsti neformaliojo švietimo įstaigų spektrą bei įvairovę...**
- Užtikrinti naudojimosi švietimu pirmenybę socialinės atskirties ir rizikos bei specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų grupėms....
- **Gilinti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą bei tarpusavio papildomumą**, diegti atvirus ir lanksčius mokymosi būdus, sukurti ir įgyvendinti neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo sistemą.

Su pasirenkamuoju vaikų ugdymu susijusios valstybinių dokumentų nuostatos (2)

Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ įgyvendinimo 2014 metų pažangos darbų sąrašė yra patvirtinta

„Įvertinus bandomųjų neformaliojo ugdymo krepšelio diegimo 4 savivaldybėse projektų patirtį, įdiegti neformaliojo ugdymo krepšelį visose savivaldybėse.“

LR Švietimo ir mokslo ministerijos 2013-2015 metų strateginis veiklos planas

Numatoma įdiegti neformaliojo vaikų švietimo krepšelį siekiant padidinti NVŠ veiklas lankančių vaikų skaičių iki 35 proc.

LRV programos nuostata

“Ypač daug dėmesio skirsime mokinių užimtumui po pamokų, neformaliajam švietimui. Remsime neformaliojo švietimo įstaigas – išsaugosime meno, sporto, muzikos mokyklų tinklą, pasirūpinsime jo plėtra, skatinsime steigti tokių mokyklų filialus atokesnėse vietovėse. Tobulinsime neformaliojo švietimo finansavimo sistemą, didindami prieinamumą ir lygias galimybes”

Švietimo ir mokslo ministerija parengė

Neformaliojo vaikų švietimo finansavimo tobulinimo veiksmų planą

Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) finansavimo tobulinimo veiksmų planas 2014-2016 m.

LR Švietimo ir mokslo ministro 2013 m. spalio mėn. 18 d. įsak. Nr. V-972

Dėl neformaliojo vaikų švietimo finansavimo tobulinimo veiksmų plano 2014-2016 m. patvirtinimo

Tikslas. Tobulinti neformaliojo vaikų švietimo finansavimo modelį

Uždaviniai.

Sukurti prielaidas NVŠ finansavimo modelio taikymui visose savivaldybėse;

Tobulinti kvalifikacijos ir kompetencijų tobulinimo sistemą NVŠ programas vykdančių įstaigų vadovams, mokytojams ir savivaldybių darbuotojams.

Tikslas. Gerinti NVŠ infrastruktūrą ir ugdymo aplinką

Uždaviniai.

Atnaujinti NVŠ įstaigų infrastruktūrą;

Turtinti NVŠ programoms įgyvendinti būtinas ugdymo bazines.

Tikslas. Sukurti nacionalinių NVŠ projektų finansavimo sistemą

Uždavinys.

Efektyviau finansuoti nacionalinius NVŠ projektus.

**Daugiau informacijos
Ugdymo plėtotės centro
Neformaliojo ugdymo skyrius**

Tel.: (8 5) 2799599

Faks.: (8 5) 2724315

www.upc.smm.lt

www.pakis.lt